MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Przegląd Prasy Zagranicznej

TREŚĆ:

Nr.37. Warszawa, dnia 15 lutego 1928 roku.

P R Z E G L Ą D P R A S Y Z A G R A N I C Z N E J.

/B i u l e t y n c o d z i e n n y.

Nr.37. Warszawa, dnia 15 lutego 1928 r.

1. S P R A W Y P O L S K I E.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

THE MORNING POST 11.II. Kor. z Warszawy pisze, że imię papieża zostało wciągnięte do walk partyjnych w Polsce, które się stały dość ostre ze względu na zbliżające się wybory. Autor w krótkości streszcza list pasterski biskupów oraz odpowiedź ks.Janusza Radziwiłła.-

VENKOV 4.II. organ stronnictwa agrarnego,zamieścił artykuł p.t."Polski budżet wojskowy", w którym szczegółowo omawia nasz budżet wojskowy, wykazując pokojowość Polski na tle stałego zmniejszenia wydatków państwowych na cele wojenne.

Na tle wywodów autora jasno wynika, iż zważywszy polityczne i gospodarcze warunki, w jakich powstało i rozwija się państwo polskie,jego budżet wojskowy jest wyjątkowo mały i świadczy o pokojowości Rzeczypospolitej.-

Tribuna "czeska/ 14.II. /organ wielkiego przemysłu/,atakuje rząd polski, z powodu waloryzacji ceł. Na pierwszej stronie pod napisami "Odwrot przyjaźni polskiej" podaje "Tribuna" powtarzając zarzuty "Prager Tageblattu",że wszelkie przyjazne ustępstwa polskie, jak n.p. rozszerzenie wyczerpanych kontyngentów, przywozowych, pozostają martwą literą i świstkiem papieru, gdyż polscy delegaci parafują akty różnych umów, ale w praktyce unicestwiają ich działalność władze warszawskie. Także bezowocne były wszystkie próby czechosłowackie, aby nawiązać ścisły kontakt z Polską w dziedzinie paktowej. Pismo domaga się od rządu, aby w wypadku waloryzacji ceł, nie zgodziła się Czechosłowacja na żadne papierowe odszkodowania ze strony Polski, lecz aby przedtem poddała dokładnej rewizji wzajemny stosunek obu państw, albowiem sytuacja obecna wcale nie wskazuje na to, aby Polska myślała istotnie o przyjaźni wobec Czechosłowacji.

IL MESSAGGERO 12.II. pisze koresp. z Warszawy o wyborach. Poraz pierwszy widzimy ukształtowanie się dużego bloku. Ma on swoją listę opartą na współpracy z rządem marsz.Piłsudskiego. Blok ten rozbija prawie wszystkie partje polityczne,których liderzy stawiając interes państwa po nad interes partyjny kandydują z listy bloku. Widzimy na tej liście nawet nazwiska dawnych nieprzyjaciół marszałka, którzy widząc owocy jego pracy opuszczają szeregi narodowych demokratów n.p. Stecki, Wierzbicki, Bojko,Radziwiłł i t.d..Triumf idei państwowej, który przenika obecne wybory jest wielką zasługą osobistą marszałka. Tu autor wylicza wszystkie partje rządowi marszałka Piłsudskiego. Pisząc o Witosie

powiada, iż całe powiaty chłopów opuszczają tego wodza i opowiadają się za Piłsudskim. Autor podkreśla również upadek wpływów narodowej demokracji i rozbicie się mniejszości narodowej.

POLSKA A NIEMCY.

VOSS. ZTG. 14.II. pisze z powodu przemówienia min.Niezabytowskiego do przedstawicieli organizacyj rolnych, że jest ono ważne z tego powodu, iż jeszcze raz z polskiej strony urzędowej wyjaśniono zasady, dlaczego Polska żąda ustępstw od Niemiec w sprawie dowozu produktów rolnych. Przemówienie było pojednawcze, i dostarczyło opinji publicznej materjału do dyskusji, czego niestety nie uczyniono także z niemieckiej strony. Rolnicy niemieccy mówili o niemożliwym do zniesienia przywozie polskim, ale nie poparli tego twierdzenia cyframi. W Polsce stosunki weterynaryjne nie przedstawiają się tak źle, jak się w Niemczech pisze. Niemieckie sfery miarodajne mają obecnie możność sprawdzić w jakim stopniu usprawiedliwione były "histeryczne wrzaski niemieckich ziemian o rujnującej polskiej konkurencji".

BERLINER TAGEBLATT 14.II. pisze z powodu waloryzacji ceł, że nie potrzeba podnosić, iż nagła waloryzacja ceł polskich i to na towary powszechnego użytku stanowi wielkie utrudnienie rokowań handlowych z Niemcami. Jedyną nadzieją jest to, że cła rozumieją się jako podstawa do rokowań i do koncesji, tembardziej, że min.Niezabytowski opowiedział się także za ułatwieniami dla towarów niemieckich za ustępstwa niemieckie dla polskich produktów rolnych. "Lecz nie należy zapoznawać faktu - pisze dziennik - że Polska taktyka przy rokowaniach chwyta się przewrotnych i niebezpiecznych metod".

DEUTSCHE TAGESZEITUNG 14.II. pisze w art.wst.,że rolnictwo niemieckie wysunęło poważne zarzuty przeciwko traktatowi handlowemu z Polską. Widocznie Polska i jej rolnictwo uczuło się tem zaniepokojone, albowiem min.Niezabytowski odbył konferencję, może nawet zamówioną,z organizacjami rolniczemi, w której wyraził wielką pojednawczość wobec Niemiec. Jednak jego ujęcie samego charakteru traktatu - pisze autor - jest przez Niemców nie do przyjęcia. Dla Niemiec nie przedstawia się on tak prosto, jako tylko wymiana polskich płodów rolnych na niemieckie wyroby przemysłowe. Albowiem wszelkie osłabienie rolnictwa niemieckiego byłoby ciosem dla zasadniczych interesów całej gospodarki Niemiec, która nie może być odszkodowana jakimkolwiek zyskiem z wywozu. Nie mogą tego przesłonić oświadczenia polskiego ministra.

STOSUNKI POLSKO-LITEWSKIE.

GERMANIA 13.II. pisze, że polska nota do rządu litewskiego nie wiele różni się od ultimatum i przypomina ostrzegawcze oświadczenia marsz.Piłsudskiego z listopada. Ze względu na stanowisko Litwy jest prawdopodobnie, że sprawa ta znajdzie się na porządku dziennym marcowej sesji Rady Ligi N. Litwę umacniają w jej uporze nietylko niektóre państwa ale także polskie partje lewicowe, które życzą sobie oddania Wilna Litwie, a przynajmniej nadania mu autonomji.

ROTE FAHNE 14.II. pisze, że ostry ton noty polskiej do rządu litewskiego a bardziej jeszcze komentarze prasy rządowej czynią z niej prawdziwe ultimatum. Celem jej jest zmuszenie Litwy do uznania "rabunku" Wilna, albo Piłsudski sam zrobi porządek.-

KÖLNISCHE Ztg. 13.II. Korresp.z Warszawy pisze, że nota polska do rządu litewskiego wypadła ostrzej, niż tutaj oczekiwano. Wzmianka o stenografowaniu na przyszłość rozmów jest pośrednim zarzutem nieprawdy przeciwko Woldemarasowi i osobiście go obraża. Podkreślenie zapytania, czy Litwa życzy sobie "literalnie i faktycznie" zastosowania się do decyzji Rady Ligi Nar. jest ostrem przywołaniem do porządku.-

LE TEMPS, LE PETIT PARISIEN i in. dzienniki 13.II. podają dosłowną treść odpowiedzi polskiej na notę litewską i donoszą o przyjeździe prof.Birzyszki do Warszawy.

PETIT PARISIEN 12.II. pisze, że Briand przyjął kolejno ambasadora Chłapowskiego i pana Dowgalewskiego. Należy przypuszczać, że tematem rozmowy pomiędzy Briandem a ambas.Chłapowskim były stosunki polsko-litewskie, które ze względu na powściągliwość manifestowaną przez rząd kowieński nie nabrały dotąd formy pokojowej zalecconej przez Ligę Nar. Ambas.Chłapowski zakomunikował zapewne Briandowi treść noty polskiej do rządu litewskiego w sprawie miejsca,daty i programu przyszłych pertraktacyj polsko-litewskich.
Wizyta Dowgalewskiego była zapewne w związku z projektowanem wznowieniem pertraktacyj francusko-sowieckich. Być może, że w trakcie tych dwóch rozmów poruszony został również projekt paktu o nieagresji, wysunięty przed kilku miesiącami w nocie Cziczerina, co mogłoby interesować również Polskę, która - jak wiadomo - prowadzi od pewnego czasu pertraktacje z Z.S.R.R. w sprawie zawarcia tego rodzaju paktu.

2. Z A G A D N I E N I A   O G O L N E.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

LIETUVOS AIDAS 11.II. W związku ze zbliżającą się rocznicą dziesięciolecia niepodległości Litwy przynosi obszerny dodatek pod nagł."I kroczmy drogą Litwy". Na wst.zamieszczony został akt proklamujący niepodległość Litwy, a ogłoszony przez Tarybę w roku 1918. Dalej następuje szereg artykułów, omawiających pokrótce historję Litwy, Unię lubelską, czasy niewoli moskiewskiej oraz ostatnie dziesięciolecie niepodległości litewskiej. Omawiając w jednym z artykułów sytuację Litwy, dziennik podkreśla odbudowę gospodarki rolnej i polepszenie ekonomicznej sytuacji na Litwie. Zdaniem dziennika, Litwa posiada dobrze wyszkolone wojsko i Szaulisów, którzy zawsze potrafią obronić granicę państwa. Następnie dziennik podkreśla znaczny postęp w dziedzinie kulturalnym. Najbardziej zaś szczyci się zajęciem Kłajpedy. Mówiąc o rozbiciu społeczeństwa litewskiego, dziennik omawia konieczność odbudowania jedności wewnętrznej. Wkońcu dziennik mówi o najgłówniejszym zadaniu Litwy, t.j. o odzyskaniu Wilna, bez którego Litwa"zmarnieje".

L'ACTION FRANÇAISE 12.II. zamieszcza bardzo obszerny art. J.Le Boucher'a o Litwie w którym podaje historję powstania tego państwa. Autor pisze, że podczas gdy Francja zajmowała się w czasie wojny jedynie akcją wojenną, Niemcy już wówczas przygotowywały pokój na dogodnych dla siebie warunkach, czego dowodem jest wskrzeszenie niezależnej Litwy. Państwo litewskie nie powstało w drodze spontanicznego wybuchu gubionego nacjonalizmu ani uciemiężonego samopoczucia narodowego, lecz jest to raczej wytwór polityki niemieckiej, która ekscytowała zaledwie budzący się nacjonalizm w imię własnych interesów.-Fundamentem obecnego państwa litewskiego jest sztab gen.niemiecki.

MOCARSTWA A Z.S.R.R.

THE MORNING POST 11.II. Kor. z Berlina pisze, że sprawa rosyjsko-niemieckiego traktatu handlowego zakończyło się całkowitem fiaskiem. Przedstawiciele rządu sowieckiego bawią obecnie w Berlinie na zaproszenie rządu niemieckiego, który pragnąłby stwierdzić, czy są jakie drogi, które uczyniłyby handel z Rosją opłacalnym.-Obecny ztaktat okazał się nietylko fiaskiem lecz i komedją. Sowietom chodzi przedewszystkiem o uzyskanie kredytów i Moskwa wywiera nacisk na Berlin w celu uzyskania pieniędzy.-

IBIDEM. Art. wstępny omawia stosunki handlowe pomiędzy Niemcami i Sowietami.-Autor pisze, że eksport niemiecki do Sowietów w ostatnim roku poważnie się obniżył i przychodzi do wniosku, że przykład Niemiec jest dowodem, iż rząd brytyjski nie stracił nic, gdy położył kres traktatowi handlowemu z Sowietami.

REICHSPOST 14.II. Według wiadomości z Tokjo, rząd japoński polecił swemu amnasadorowi w Moskwie rozpocząć rokowania w sprawie ustalenia szczegółów rosyjsko-japońskiego traktatu bezpieczeństwa dla Syberji.-

FRANCJA - AMERYKA.

THE CHIKAGO TRIBUNE donosi z New Yorku , że opinja tamtejsza stawia pod znakiem zapytania nowy traktat francusko-amerykański. Wątpić należy, czy posunie on choć o głos sprawy światowego pokoju.

THE NEW YORK TIMES 11.II. w ostrym artykule mówi o tym dokumencie, że zawiera on nie wiele więcej, niż pobożne życzenia, nie wiążące żadnej ze stron. Więcej uznania znalazł w New Yorku projekt dr.Butlera, który na zasadzie art.16-go paktu Ligi Nar. zaleca blokade państwa napastniczego. Dr.Butler proponuje,ażeby Stany Zjed. uznały taką blokadę jako karę dla państw agresywnych pod warunkiem aby nie była ona skierowana przeciwko jednemu z państw Zachodnich półkuli.

Według wiarogodnych pogłosek Kellog po powrocie z Kanyd ma zaproponować aby Stany Zjedn. Anglja, Francja, Niemcy, a ewent. Włochy i Japonja oświadczyły się przeciw wojnie jako metodzie załatwiania zatargów międzynarodowych, na tej zasadzie, że gdyby wymienione 4 państwa naprawdę chciały to mogłyby one przeszkodzić każdej wojnie.-

JOURNAL des DEBATS 10.II. Gauvain pisze, nawiązując do obrad w angielskiej Izbie gmin, że jakkolwiek Chamberlain nie chciał dać bliższych wyjaśnień co do propozycyj otrzymanych z Waszyngtonu w sprawie zawarcia St.Zjedn. traktatu arbitrażowego, zaznaczył jednak, że sprawa ta datuje się już od 29 grudnia r.ub. Chamberlain usiłował również wytłomaczyć co przyczyniło się do rozbicia konferencji w sprawie rozbrojenia na morzu w Genewie. Bronił się mianowicie przeciwko zarzutowi niedostatecznego przestudjowania tej sprawy przez kompetentne czynniki w Anglji. Przyznał jednak, że przygotowania dyplomatyczne były niewystarczające. Można by twierdzić, że rzeczy mają się taksamo dzisiaj, gdy chodzi o projektowane przez Kelloga zniesienie łodzi podwodnych. Jest to idea rzucona w przestrzeń w okresie wyborów. Niema ona też żadnych szans realizacji a nawet nie będzie dyskutowana w najbliższej przyszłości. Ani w Anglji ani w Japonji nie wzięto tego na serjo. To samo można również powiedzieć o kontynencie europejskim.

PETIT PARISIEN 11;II; zamieszcza art;J;Seydoux w związku z podpisaniem traktatu arbitrażowego francusko-amerykańskiego; Autor pisze, że traktat nie ma na celu poprawienia stosunków pomiędzy obu państwami, które zresztą nie mogą być nawet lepsze,-lecz stanowi on poniekąd wzór do naśladowania; Pokój światowy zależy od stosunków jakie mają pomiędzy sobą Francja, Anglja i Ameryka; Te trzy państwa demokratyczne oparte są na tych samych zasadach t;j; na poszanowaniu godności ludzkiej i wolności osobistej;

JOURNAL DE L'EST 9;II; pisze, w art;wst;,że traktat-św między Francją a Ameryką dodaje znaczenie dobra wiara, z jaką został zawarty;- Realni Amerykanie, gdy chodzi o ich historję, stają się sentymentalni; To też fakt zawarcia paktu obecnego w 150 lat po pierwszym, gdy Francja walczyła w sprawie Ameryki, wywołał tam sensację; Pomija się zawiłości i niedokładności w tym układzie, niedość jeszcze znanym - dla uczuć które on zawiera.

BAŁKANY I BLISKI WSCHOD;

NEUE FREIE PRESSE 10;II; podaje rozmowę swego koresp; z min;Titulescu w Paryżu, w której Titulescu mówił o swej podróży; Minister podkreślił, że usiłuje wzmocnić stanowisko Rumunji przez zawarcie całego systemu przymierzy i traktatów przyjaźni; Polityka Rumunji idzie równolegle do francuskiej i zmierza do utrwalenia pokoju w ramach traktatów zawartych po wojnie światowej; Ponieważ podstawą polityki rumuńskiej jest status quo, a Włochy także nie mają zamiaru naruszać traktatów, wobec tego Rumunja może tylko powitać przyjaźń włosko-węgierską;-

REICHSPOST 11;II; Koresp; z Belgradu pisze, że ateński "Elefteros Logos" zamieścił wojowniczą korespondencję z Tirany, w której przepowiada na wiosnę starcie zbrojne na Bałkanie; Akcja wojenna miałaby być skierowana przeciwko Jugosławji, którą agenci włoscy przedstawiają, jako stojącą w przededniu rozkładu;

THE TIMES 11;II; Zamieszcza art; wstępny o stosunkach na Bałkanach, W całkowicie zmienionych stosunkach powojennych państwa bałkańskie nadal wywołują zaniepokojenie; W chwili obecnej niema jednak widocznych podstaw do takiej obawy; Tradycyjna obawa co do tych państw ma mniejsze usprawiedliwienie niż kiedykolwiek przedtem;- Konflikt pomiędzy Włochami i Jugosławją, który groził poważnemi konsekwencjami ucichł bez interwencji z zewnątrz; Autor zapatruje się bardzo optymistycznie na rozwój tych państw;-

L'INDEPENDANCE ROUMAINE 10;II; donosi z Sofji, że doroczny kongres emigrantów macedońskich uchwalił jak najenergiczniejsze popieranie akcji zmierzającej do realizacji autonomji w Macedonji; Kongres protestuje przeciw ustrojowi, narzuconemu ludności bułgarskiej i greckiej w Jugosławji i zwraca się do Ligi N; o zarządzenie ankiety międzynarodowej;-

DZEMHURIET z 4;II; pisze:"Propozycja rządu tureckiego wysłana do Grecji zawiera następujące punkty: 1/ustalenie wartości nieruchomości podlegających i nie podlegających wysiedleniu greków w Turcji oraz turków w Grecji; 2/ zlikwidowanie mieszanej komisji grecko-tureckiej; 3/ zlikwidowanie komisji ocenkowej; 4/ponieważ majątek turków w Grecji jest znacznie większy od majątku greków w Turcji, Grecja spłaca jednorazowo Turcji,celem pokrycia różnicy; 500;000 ang;funt;szterlingów; W razie przyjęcia wymienionych punktów Turcja pójdzie na ustępstwo w sprawie podlegających wysiedleniu z Konstantynopola greków;-

DZEMHURIET 6.II. pisze:"Został wniesiony do parlamentu projekt budżetu. Przewidziana suma dochodów wynosi 206.296.045 tur.lir. Suma rozchodów - wynosi- 206.291.668 tur.lir. jest o 12 milj.tur.lir większa od sumy rozchodów zeszłorocznych."-

VAKT z 7.II. pisze:"Afgański poseł a Angorze Gunan Dżiłani-Chan wczoraj przybył do Paryża. Towarzyszył on w podróży afgańskiego emira z Kairu do Paryża. Poseł oświadczył korespondentowi naszemu, że emir po zwiedzeniu Belgji i Niemiec pojedzie do Anglji a stamtąd do Stambułu".-

3. N O T A T K I   I   I N F O R M A C J E.

THE DAILY MAIL 11.II. Pisze, iż wiadomość o oświadczeniu Chamberlain'a, film ang.o "Nurse Carell" nie powinien być wyświetlany ze względu na wrażliwośći niemieckie, wywołał oburzenie i zdziwienie. Chamberlain przesłał list w tej kwestji do towarzystwa cenzorów filmowych w charakterze osoby prywatnej. Niemiecki rząd stale przesyłał protesty do Foreign Office przeciwko wyświetleniu tego filmu. Właściciele kinematografów, uważają, że film ten bezwzględnie powinien być wyświetlony.-

THE TOMES 11.II. Kor.z Berlina podając mowę gen.Groenera pisze, że była ona niezwykle ciekawa zarówno z punktu widzenia politycznego jak i fachowego.

JOURNAL DE L'EST 12.II. pisze na naczelnem miejscu obszerny,pełen serdeczności list powitalny od redakcji na przybycie prez. Poincarè do Strasburga.-

LIETUVOS AIDAS z 10.II. Nawiązując do wiadomości o tem, że rzekomo Pleczkaitis odkomenderował z Wilna do Litwy por.Gaiżutisa dla objęcia dowództwa nad oddziałami litewskiemi, zamieszcza art. gen.Nagevičiusa, wyjaśniający, że por. Gaiżutis jest byłym oficerem litewskim, kilkakrotnie karanym za defraudacje. Nagevicius ubolewa nad tem, że za jego wstawiennictwem por.Gaiżutis został wypuszczony z więzienia.-

------------- o -------------